۱. عظیم آران
دانشجوی دکترای علوم اقتصادی- اقتصاد اسلامی، گروه اقتصاد، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

۲. رویا آل‌عمران
دکتر علوم اقتصادی، گروه اقتصاد، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول)
<Alemran@iaut.ac.ir>

۳. مجید احمدلو
دکتر علوم اقتصادی، گروه مدیریت و اقتصاد، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.

۴. محمد نریمانی
دکتر روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

مقدمه: *مشکلات رفتاری در میان کودکان به‌عنوان تغییرات جدی منفی در نحوه رفتار و کنترل احساسات کودکان توصیف می‌شود و باعث پریشانی اطرافیان می‌شود. این امر، منجر به ناسازگاری و منطبق‌نشدن با محیط و بروز انحرافات گوناگون در ابعاد مختلف برای کودک می‌شود. لذا هدف پژوهش حاضر تجزیه و تحلیل مشکلات رفتاری فرزندان با تأکید بر آثار منابع خانواده به‌ویژه عوامل اقتصادی است.*

روش: *روش پژوهش پیمایش و ابزار مورداستفاده پرسشنامه بود. جامعه آماری پژوهش، شامل خانوارهایی بود که حداقل یک فرزند در سن مدرسه داشته و محدودیت جغرافیایی نداشتند. همچنین برای تحلیل داده‌ها از روش رگرسیون دووجهی و مدل رگرسیونی پروبیت استفاده شد.*

یافته‌ها: *با فرض ثبات سایر شرایط، ناتنی‌بودن پدر یا در دسترس نبودن پدر بیولوژیکی در چهار سالگی کودک، احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزند را افزایش می‌دهد. همچنین اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در هشت سالگی کودک احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزند را افزایش می‌دهد.*

بحث: *فقدان پدر در سن چهار سالگی، به دلیل طلاق یا فوت پدر بیولوژیکی کودک، احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزند را افزایش می‌دهد. بدین معنی که فرزندان ممکن است در خانواده‌های با ساختار تک والدی و یا در خانواده‌های ناتنی، زمان کمتری را با والدین خود سپری کنند. این یافته‌ها با نتایج نوزاکی و ماتسورا (۲۰۲۰) و رایس و همکاران (۲۰۱۹) متفاوت است. همچنین داشتن خانه شخصی در هشت سالگی کودک، با فرض ثبات سایر شرایط، احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزند را کاهش می‌دهد؛ زیرا وجود ثبات در محل زندگی، عدم جابجاییهای مستمر و دوربودن خانواده از تنشهای ناشی از تغییر مداوم محل زندگی می‌تواند نوعی آرامش در خانواده و فرزند ایجاد کرده و احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزندان را کاهش دهد. این نتیجه با یافته‌های محمودی و موسوی (۲۰۱۹) مطابقت دارد.*

واژه‌های کلیدی:
مدل رگرسیون دووجهی، مشکلات رفتاری فرزندان، منابع خانوار، منابع اقتصادی.

تاریخ دریافت: *۱۴۰۱/۱۰/۲۳*

تاریخ پذیرش: *۱۴۰۲/۱۱/۰۷*

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

Social Welfare Quarterly, Vol 24, Spring 2024, No 92

Association of Family Resources on Children's Behavioral Problems

1- Azim Aran
Ph.D. student in Economic-Islamic Economy, Department of Economics, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

2- Roya Aleemran
Ph.D. in Economic, Department of Economics, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran (Corresponding Author) <Alemran@iaut.ac.ir>

3- Majid Ahmadlou
Ph.D. in Economic, Department of Management and Economics, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran

4- Mohammad Narimani
Ph.D. in Psychology, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran

KeyWords:
Bivariate regression model, Children's behavioral issues, Economic resources, Household resources

Received: 2023/01/13
Accepted: 2024/01/27

Introduction: Behavioral problems among children are described as serious negative changes in the way children behave and control their emotions and cause distress to those around them. Therefore, the aim of the current research is to analyze children's behavioral problems with emphasis on the effects of family resources, especially economic factors.

Method: The research method is field study, and the instrument used is questionnaire. The statistical population of the research includes households that have at least one school-age child and does not have geographic restrictions. Also, bivariate regression and probit model were used to analyze data and information.

Findings: The findings of the research show that assuming the stability of other conditions, the father's stepfather or the unavailability of the biological father when the child is four years old increases the probability of behavioral problems in the child by 0.165 units. Also, the mother's full-time employment at the age of eightbincreases the probability of behavioral problems in the child by 0.003 units.

Discussion: Absence of a father at the age of four, due to the divorce or death of the child's biological father, increases the probability of behavioral problems in the child. This means that children may spend less time with their parents in single-parent families or in stepfamilies. These findings are different from the results of Nozaki and Matsuura's (2020) and Rice et al's. (2019) studies. Also, having a private house when the child is eight years old, assuming the stability of other conditions, reduces the probability of behavioral problems in the the possibility of behavioral problems in children. This result is consistent with the findings of Mahmoudi and Mousavi's (2019) study.

Citation: Aran A, Aleemran R, Ahmadlou 3, Narimani M. (2024). Association of Family Resources on Children's Behavioral Problems. refahj. 24(92), : 2
URL: http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-4163-fa.html

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

Extended Abstract

Introduction:

Childhood is one of the most important stages of life in which a person's personality is established and formed. However, family life and the economic, health, educational, social, and cultural environment of people can affect the behavior and personality formation of people. Therefore, behavioral problems among children are described as serious negative changes in the way children behave and control their emotions and cause distress to those around them. This leads to the lack of compromise and adaptation to the environment and the occurrence of various deviations in different dimensions for the child. Many research studies have been conducted on the causes of behavioral problems and there are significant data that show that several developmental pathways are probably involved in the development of clinical behavioral problems. These paths are usually a combination of the child's genetic or biological characteristics and tendencies, inefficient parenting, and environmental and behavioral conditions, of which economic factors are also a part. Therefore, due to the importance of studying children's behavioral problems, this study analyzes children's behavioral problems with emphasis on the effects of family resources, especially economic factors.

Method

In the current research, a combination of library and field method was used. The field method is used to collect data to be use in the econometric model. In other words, the data collection tool of the current research was a questionnaire designed based on the operational definitions of the studied variables, provided to the sample households, and the answers were received in the end. The statistical population of this research is all the households that have at least one school-age child and it is related to the whole country, and therefore the number of the statistical population of this research is under the unknown population. The sample to be studied is chosen non-probably and by random sampling in order to collect information and analyze them. The sample size is determined by using the Morgan and Karjesi's table, which is prepared based on Cochran's formula, and considering the unlimitedness of the statistical population, 384 households. The time of

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

implementation of the present research started from March 2011 and ended in May 2019. Also, logit or probit econometric models were used to test research hypotheses, and Excel 2013, SPSS 26 and Eviews 12 software were used in this way.

Findings

The results of the research hypotheses test showed that if the child's stepfather is four years old or the child's biological father is not available due to divorce or death, the probability of behavioral problems in the child increases by 0.165 units. This means that children may have less parental time in single-parent families or in stepfamilies. Single parents seem to have less control and make less demands on their children than married parents. On the other hand, stepfathers and stepmothers generally provide a lower level of support to children than primary parents, so they may not fully replace primary parents. Also, when a child's mother is employed full-time at the age of eight, assuming the stability of other conditions, the probability that the child will have a behavioral problem increases by 0.003 units. One of the factors affecting the family structure and as a result on the children's behavior is the excessive employment of men and women. Taking up some jobs in the special culture of a woman or man's family may seem inappropriate and cause conflict between husband and wife. Women's employment outside the home, considering the weight of their responsibilities, especially in our culture, may make them incapable of fulfilling family responsibilities and cause disputes. Sometimes a woman's employment becomes a ground for her independence and separation from the family. Also, having a private car when the child is eight years old, assuming the stability of other conditions, increases the probability of behavioral problems in the child by 0.069 units.

Discussion

At first glance, it seems that owning a private car can create peace and reduce the probability of behavioral problems in a child, just like owning a private house, but in the survey and the results obtained from it, this probability increases, albeit slightly, with the presence of a private car, and the reason for this is a result that can be seen as the insistence of children at a young age to drive and their lack of experience in it, and the disapproval of their parents due to the potential risks

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

involved. Based on the findings of the research, it can be said that if the father spends more than 60 minutes on weekdays for the child when the child is eight years old, assuming the stability of other conditions, the probability of behavioral problems in the child decreases by 0.11 units. Also, by carefully following the child's homework and studies by the mother, such as encouraging him to study or to do other activities assuming the stability of other conditions, the probability of behavior problems in the child is reduced by 0.135 units. By involving the mother in the child's school activities, such as meetings with the teacher, sports, etc., assuming the stability of other conditions, the probability of behavior problems in the child decreases by 0.127 units. In fact, parents' time spent on the issues related to their child or children provides a combination of support and control with positive outcomes for the child. Also, the results of the research showed that the age of the father at the time of the child's birth increases the probability of behavioral problems in the child by 0.009 units. The age of the mother at the time of the child's birth also increases the probability of behavioral problems in the child by 0.002 units. In explaining the above two results, it is important to mention that, in general, the age of parents is influential in the development of children's perception and learning of various skills, and it is particularly important in the health and upbringing of children. The biological effects caused by the old age of the parents affect the child's health level, so research shows that children whose fathers are old face problems in acquiring social skills. Also, the level of education of the mother, increases the probability of behavioral problems in the child by 0.036 units, while according to the existing theories, a child who is raised with educated and studious adults and with patience. Certainly, his academic progress is much higher than other children who do not benefit from such a favorable environment. However, the level of education of the parents alone cannot be considered as a factor in the child's progress and other factors are effective. Of course, it should be noted that the level of post-graduate education and above was considered in this research, but this result was not achieved in the statistical population due to some facts in the society, such as the full-time employment of parents with higher education and lack of time for children.

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

Ethical considerations

Authors' contributions

All authors contributed in producing of the research.

Funding

The present study did not have any sponsors.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

Following the ethics of research

In this article, all rights relating to references are cited and resources are carefully listed.

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

مقدمه

دوران کودکی از مهم‌ترین مراحل زندگی است که در آن شخصیت فرد پایه‌ریزی شده و شکل می‌گیرد. کودکی که به دنیا می‌آید، به‌طور بالقوه عالی‌ترین و کامل‌ترین امکانات را برای رشد دارا است و آمادگی و ظرفیت آن را دارد که به شایسته‌ترین وجه ممکن پرورده شود و به بهترین کمالات دست یابد؛ اما زندگی خانوادگی و محیط اقتصادی، بهداشتی، آموزشی، اجتماعی و فرهنگی بسیاری از مردم چنان است که دستیابی به چنین مقصودی را دشوار و گاه امکان‌ناپذیر می‌کند. لذا این بخش از جمعیت به‌عنوان یکی از گروههای سنی آسیب‌پذیر در معرض انواع مشکلات روان‌شناختی قرار دارند.

آسیب‌پذیری در این سنین تحت‌تأثیر فرآیند فعال رشد و مقتضیات خاص مراحل آن ازیک‌طرف و کنترل شرایط محیطی و موقعیتی کودک توسط بزرگ‌سالان از طرف دیگر قرار دارد. ازاین‌رو، بررسی مشکلات رفتاری کودکان و نوجوانان همواره مدنظر پژوهشگران بوده است. بااین‌حال، تشخیص رفتار به‌هنجار از رفتار نابه‌هنجار اغلب مشکل است. هرچند برای تعریف رفتار به‌هنجار چندین مدل ارائه شده است اما هیچ یک از تعاریف ارائه‌شده آن‌قدر جامع نیست که همه موارد نابه‌هنجار یا مسائل روانی یا رفتاری را در برگیرد؛ بنابراین در این مورد اتفاق‌نظر کلی وجود ندارد (اتکینسون و همکاران[1]، ۲۰۰۵).

پیت[2] (۱۹۹۸) کودک با اختلال رفتاری را کودکی می‌داند که رفتارهایش به‌اندازه‌ای نامناسب است که شرکت او در کلاس باعث از هم گسیختن حواس یا آشفتگی ذهنی سایر همسالان باشد و نیز فشاری بیش‌ازحد به معلم وارد کند. بر اساس مطالعات صورت‌گرفته در پیشینه پژوهش، عواملی را که با مشکلات رفتاری کودکان مرتبط هستند می‌توان در سه طبقه عمده جای داد (نوابی‌نژاد، ۲۰۰۸).

1. Atkinson
2. Pate

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

در مورد علل مشکلات رفتاری پژوهشهای زیادی انجام شده است و داده‌های قابل‌توجهی وجود دارند که نشان می‌دهند احتمالاً چند مسیر رشدی در ایجاد مشکلات رفتاری بالینی دخالت دارند. این مسیرها معمولاً ترکیبی از خصوصیات و گرایش‌های ژنتیکی یا زیست‌شناختی کودک، پدری و مادری کردن ناکارآمد و شرایط محیطی و رفتاری هستند که عوامل اقتصادی هم به‌خصوص در سالهای اخیر بخشی از آنها است (دلاور و ابراهیمی، ۲۰۱۳).

همچنین شواهد زیادی وجود دارد که نقش متمایز پیشرفت تحصیلی والدین در رشد کودک را تأیید می‌کند؛ یعنی والدین با تحصیلات بیشتر تمایل به داشتن فرزندان تحصیل‌کرده دارند. بااین‌حال، مشابه آن مطالعات، با دقت در رویکردها، نمی‌توانیم نتیجه روشنی بگیریم که والدین در آنها تأثیر بیشتری داشته باشد. به‌عنوان‌مثال، با استفاده از داده‌های مربوط به دوقلوهای نروژی، نوزاکی و ماتسورا[1] (۲۰۲۰) دریافتند که تحصیلات پدر تأثیر بیشتری نسبت به مادر در عملکرد تحصیلی کودک دارد درحالی‌که آنسونگ[2] (۲۰۱۳) نشان داد که تحصیلات مادر تأثیر بیشتری در رشد کودک نسبت به پدر دارد.

در خصوص منابع اقتصادی خانوار می‌توان گفت والدین دو منبع کلیدی (پول و زمان) در اختیار کودکان قرار می‌دهند. پول و زمان به‌نوعی قابل تعویض هستند؛ والدین وقت خود را برای کسب درآمد صرف می‌کنند و برای خرید وقت خرج می‌کنند (به‌عنوان‌مثال مراقبت از کودک، کالاهای مصرفی)؛ اما هر دو منبع به‌تنهایی برای رشد سالم کودک کافی نیستند.

در مورد نظریه اقتصادی مرتبط با این موضوع، پژوهشهای گسترده‌ای وجود دارد که ارتباط محیط خانه و رفاه کودک را بررسی کرده‌اند، زیرا تغییرات در تحصیلات عالی زنان و مشارکت در کار، ساختار خانواده و نقش والدین، شرایط خانوادگی را دگرگون کرده‌اند. علاوه بر این، حجم زیادی از پژوهشها نشان‌دهنده تأثیرات منفی تضاد در کار کردن خانواده

1. Nozaki and Matsuura
2. Ansong

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]
[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

بر رشد کودک هستند. این تعارض زمانی به وجود می‌آید که هر دو والدین با تقاضاهای کار و خانواده روبرو شوند. مطابق با این تغییرات، اقتصاددانان بیشتر در مورد ارتباط بین محیط خانه و رفاه کودک پژوهش کردند.

بکر[1] (۱۹۶۵،۱۹۷٤،۱۹۸۱) پیشگام یک «مدل جمعی» بود که ترجیحات اعضای خانواده را با انتخاب خانواده مرتبط می‌کند. این مدل با حضور یک تابع مطلوبیت متقابلاً وابسته شروع می‌شود و فرض می‌کند که منابع خانوار و کار با حقوق و کار بدون حقوق بر اساس استفاده مؤثر از زمان و کالاها تعیین می‌شود. این نظریه باعث تغییر بنیادی در مفاهیمی چون علل ازدواج افراد با یکدیگر، دلایل کمتر فرزند داشتن زوجهای ثروتمند، ریشه‌های ارتکاب جرم و مقولاتی نظیر برنامه‌های تنظیم خانواده، ضرورت آموزش کارکنان و برنامه‌های رفاهی شده است (پورهمایون، ۱۹٦۹).

بر اساس مطالعات انجام‌شده در ادبیات موضوع تحقیق، مشکلات رفتاری در کودکان می‌توانند ناشی از عوامل متعدد باشند. این عوامل عبارتند از:

الف: عوامل سرشتی، ژنتیکی، مزاجی و قبل از تولد. برای نمونه، پیامدهای ضایعات و صدمات داخل رحمی و زمان تولد جنین در دوران بارداری ممکن است از راههای متعددی نظیر سیفلیس، سندرم نقص ایمنی اکتسابی (ایدز)، سرخجه و همانند آنها، عدم‌کفایت جفت و نارسایی اکسیژن، اعتیاد، الکلی بودن مادر و یا صدمه‌ها و مشکلات حین تولد، کودک را دچار آسیب کند و در اکثر موارد به خاطر تحت‌تأثیر قرار دادن سیستم عصبی و خاصیت آسیب‌زایشان، رشد کودک را تحت‌تأثیر قرار می‌دهند و در رفتار او به‌عنوان عامل آسیب‌زا مداخله می‌کنند (رضایی و همکاران، ۲۰۲۲).

همچنین برخی از بیماریها به‌خصوص آنهایی که احتمال آسیب مغزی دارند، ممکن است نقص هوشی، فقدان عملکردهای حسی یا حرکتی ویژه، صرع یا اشکال خاصی از رفتار

1. Becker

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

نابه‌هنجار نظیر بیش‌فعالی را ایجاد کنند. به‌عبارت‌دیگر، بیماریهای جسمانی نیز می‌توانند پیامدهای ناخوشایند روان‌شناختی به صورت مشکلات رفتاری داشته باشند. این بیماریها می‌توانند به علت نقایصی که ایجاد می‌کنند، اضطراب و گناه کودک، والدین و یا کل خانواده را دامن بزنند. به‌طورکلی معلولیت یا ناتوانی جسمی می‌تواند علت مستقیم یا غیرمستقیم اختلال رفتاری باشد (میلانی‌فر، ۲۰۰۷).

ب: عوامل خانوادگی، محیطی، اجتماعی و اقتصادی. این دسته از عوامل، شایع‌ترین علل مشکلات رفتاری کودکان بوده و چگونگی رابطه کودک با اعضای خانواده و به‌خصوص مادر در سالهای اول زندگی از اساسی‌ترین عوامل رشد سازگاری کودک شناخته می‌شوند. هرگاه اختلالی در این روابط عاطفی ایجاد شود، بالطبع امنیت عاطفی کودک مختل می‌شود که آثار آن در رفتار کودک منعکس می‌شود. همچنین مشکلات مربوط به مسکن و فقر اقتصادی عوامل اختصاصی هستند که با پیدایش مشکلات رفتاری ارتباط دارند.

بر این اساس در تحقیق حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال اصلی خواهیم بود که چه مؤلفه‌هایی مشکلات رفتاری کودکان را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد؟ در این راستا مؤلفه‌های منابع خانوار شامل ساختار خانواده، عرضه نیروی کار والدین، داراییهای خانوار، کیفیت فرزندپروری والدین، ویژگیهای والدین و ویژگیهای کودکان به‌عنوان مؤلفه‌های تأثیرگذار بر مشکلات رفتاری کودکان موردتوجه خواهد بود.

پیشینه تجربی

در بین مطالعات انجام‌شده در پیشینه پژوهش، محمودی و موسوی (۲۰۱۹)، با استفاده از روش تحلیل مضمون، نشان دادند که خانواده کودکان دارای اختلال نقص توجه/بیش‌فعالی دارای درآمد پایین و سابقه بیکاری، فضای ناکافی منزل مسکونی، نداشتن اتاق اختصاصی کودک، سطح تحصیلات پایین و نداشتن آگاهی در مورد اختلال کودک هستند. پرویزی

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

(۲۰۱۶) با استفاده از تکنیک تحلیل اسنادی دریافت که کودکان به‌خصوص پسران، اغلب در دوران تحصیلی ابتدایی از اختلال ADHD رنج می‌برند. بر پایه این مطالعه نامناسب‌بودن وضعیت اقتصادی خانوار نیز بر بروز این اختلال تأثیر معنادار دارد.

شهرکی و همکاران (۲۰۱۵) با استفاده از روشهای پروبیت، پروبیت با متغیر توضیحی درون‌زا و پروبیت رتبه‌بندی شده نتیجه گرفتند که افزایش مقطع تحصیلی پدر و مادر احتمال سلامت کودکان نرمال را بالا برده و اشتغال مادران سلامت کودکان به‌ویژه در موارد چندقلویی را کاهش می‌دهد.

شفیع‌پور و همکاران (۲۰۱۵)، با استفاده از دو پرسشنامه سبکهای فرزندپروری بامریند[1] و فرم گزارش معلم گردآوری‌شده دریافتند که سبک فرزندپروری مقتدرانه، هم با مشکلات رفتاری درون‌سازی شده و هم با مشکلات برون‌سازی شده رابطه منفی معنادار دارد. سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه نیز تنها با مشکلات رفتاری درون‌سازی رابطه مثبت معنادار داشت.

نوزاکی و ماتسورا (۲۰۲۰)، به بررسی اثر منابع خانواده بر مشکلات رفتاری کودکان پرداخته و نتیجه گرفتند که اشتغال مادر از زمان تولد کودک تا رسیدن کودک به سن مدرسه بر مشکلات رفتاری کودک تأثیر قابل‌توجهی ندارد، اما بیکاری پدر یا وضعیت شغلی ناپایدار بر آن تأثیرات منفی دارد.

رایس و همکاران[2] (۲۰۱۹) با استفاده از مدلهای رگرسیون خطی چندگانه سلسله مراتبی دریافتند که کودکان دارای والدین با تحصیلات بالاتر، مشکلات بهداشت روانی کمتری را در یک موقعیت پراسترس زندگی نشان دادند. در این مطالعه، هیچ تأثیری تعدیلگری در مورد درآمد خانواده و اشتغال والدین مشاهده نشد. آنها نتیجه گرفتند که کاهش نابرابریهای اقتصادی-اجتماعی و مداخلات در خانواده‌هایی که تحصیلات والدین پایینی دارند، می‌تواند

1. baumrind
2. Reiss

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

به کاهش مشکلات بهداشت روانی کودکان کمک کند. همچنین هوسوکاوا و کاتسورا[1] (۲۰۱۸) تأثیر وضعیت اقتصادی-اجتماعی بر مشکلات رفتاری از دبستان تا اوایل دوره ابتدایی را در ژاپن مطالعه کردند و نشان دادند که درآمد خانواده و تحصیلات والدین هنگام ورود به پیش‌دبستانی، عامل مهمی در مشکلات بهداشت روانی پس از ثبت‌نام در مدرسه ابتدایی بود. به‌ویژه، درآمد کم و موفقیت تحصیلی کم مادر، احتمال ابتلا به اختلال روان‌پزشکی در کودکان را بالا می‌برد.

توجه به پیشینه پژوهش و سایر پژوهشهای انجام شده درزمینه موضوع پژوهش بیانگر این است که به نحوه تخصیص منابع خانوار به‌ویژه با تأکید بر منابع اقتصادی، بر رشد و مشکلات رفتاری کودکان کمتر پرداخته شده است. ازاین‌رو، با عنایت به لزوم توجه به مشکلات رفتاری کودکان که متأثر از عوامل درون خانواده است، این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که چگونه عوامل اقتصادی (از قبیل درآمد خانوار و دارایی آنان) و سایر عوامل مربوط به والدین (شاغل‌بودن مادر و پدر، سن آنان و سطح تحصیلاتشان) و درون خانواده (پیگیری تکالیف از سوی والدین، سیگارکشیدن والدین، داشتن سفر تفریحی و ...) بر مشکلات رفتاری کودکان تأثیرگذار است.

به‌عبارت‌دیگر، با عنایت به آثار و تبعات مشکلات رفتاری کودکان در خانواده و جامعه، ضرورت ایجاب می‌کند که مطالعه‌ای بین‌رشته‌ای با تأکید بر عوامل اقتصادی خانواده صورت پذیرد و ابعاد تازه‌ای از مشکلات رفتاری کودکان مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گیرد؛ به‌طوری‌که هم ادبیات پژوهش درزمینه مذکور غنی‌تر شده و مورداستفاده پژوهشگران قرار گیرد و از سوی دیگر، خانواده‌ها، تصمیم‌گیران و سیاستگذاران در فرآیند برنامه‌ریزی و عمل استفاده کنند تا هزینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی چنین مشکلاتی به حداقل مقدار ممکن برسد.

1. Hosokawa and Katsura

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

روش

در پژوهش حاضر، ترکیبی از روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. بدین ترتیب که با مراجعه به کتابها، مقالات و پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری موجود در رابطه با موضوع پژوهش، به تبیین مسئله پژوهش، اهمیت انجام پژوهش، تشریح تئوریها و پیشینه تجربی مرتبط با موضوع پرداخته شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمام خانوارهایی بود که حداقل یک فرزند در سن مدرسه داشتند. نمونه‌گیری نیز بصورت تصادفی بوده و این نمونه‌گیری در سطح کل کشور انجام شده است. با توجه به بالابودن اعضای جامعه آماری، حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۳۸٤ خانوار تعیین شده است. زمان اجرای مراحل پژوهش نیز از اسفند ۱۳۹۹ شروع شده و در اردیبهشت ۱٤۰۱ به اتمام رسیده است.

مدل مورداستفاده در این پژوهش از مطالعه کوپر و استوارت[1] (۲۰۲۱) اقتباس شده است. برای گردآوری داده‌ها برای استفاده در مدل اقتصادسنجی، از روش میدانی و ابزار پرسشنامه استفاده شده و در اختیار خانوارهای نمونه قرار گرفته است. پرسشنامه مورداستفاده در این پژوهش، محقق‌ساخته بوده و دارای ۳٦ سؤال و ۷ بعد بود که از بخشهای مختلفی تشکیل شده است.

در بخش اول به معرفی موضوع پژوهش پرداخته شده و از پاسخگویان تقاضا شد با حوصله و دقت و با تأکید بر این نکته که اطلاعات آنها کاملاً محرمانه محسوب می‌شود، به سؤالات پرسشنامه پاسخ دهند. در بخش دوم، اطلاعات دموگرافیک یا جمعیت شناختی مربوط به پاسخ‌دهندگان اخذ شد که شامل جنسیت، سن، تحصیلات، وضعیت اشتغال، تعداد و جنسیت فرزند می‌شود. در بخش سوم سؤالات مربوط به اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش شامل مسائل رفتاری فرزندان، ساختار خانواده، داراییهای خانوار، عرضه نیروی

1. Cooper and Stewart

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

کار والدین، کیفیت فرزندپروری، ویژگیهای فرزند و ویژگیهای والدین طرح شد. روایی پرسشنامه بصورت محتوایی بوده و به تأیید استاد راهنما، مشاور و اساتید متخصص در این حوزه رسیده است. همچنین ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه ۸۷/۰ بوده و بیانگر پایایی پرسشنامه است.

برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدلهای اقتصادسنجی لاجیت[1] یا پروبیت[2] استفاده شده و در این مسیر از نرم‌افزارهای Excel نسخه ۲۰۱۳، SPSS نسخه ۲۶ و Eviews نسخه ۱۲ استفاده شده است. شایان‌ذکر است که در مدلهای اقتصادسنجی اگر متغیر وابسته کیفی، حالت گسسته یا حالت رتبه‌ای داشته باشد، برای تخمین ضرایب باید از مدلهای گسسته استفاده کرد و در صورت استفاده از مدلهای رگرسیونی معمولی، ضرایب برآورد شده نه‌تنها تورش‌دار بلکه ناسازگار نیز خواهند بود؛ بنابراین برای تخمین این نوع مدلها، از مدل لاجیت یا پروبیت استفاده شد.

یافته‌ها

براین اساس، خصوصیات آماری متغیرهای پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول (۱): شاخصهای آماری متغیرهای پژوهش

سؤالها	فراوانی	میانگین و نسبت موفقیت	انحراف از معیار
داشتن خانه شخصی در شش ماهگی کودک	۳۸٤	۰/۵۷	۰/٤۹٦
داشتن خودروی شخصی در شش ماهگی کودک	۳۸٤	۰/٦	۰/٤۹
داشتن خانه شخصی در هشت سالگی کودک	۳۸٤	۰/۸۱	۰/۳۹۵
داشتن خودروی شخصی در هشت سالگی کودک	۳۸٤	۰/۷۵	۰/٤۳۲

1. logit
2. probit

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

سؤالها	فراوانی	میانگین و نسبت موفقیت	انحراف از معیار
درآمد خانوار در سال قبل از تولد کودک	۳۸٤	۸۲٤۰۵۱۰/٤۲	۲۷۸٦۵۲۷۱/۲۲
درآمد خانوار در سالی که کودک شش سال داشت	۳۸٤	۱۳۳۹۸۲۸۱/۲۵	۲۵۳۱٤۲۵٤/۸۳
داشتن سپرده بانکی خانوار در شش ماهگی کودک	۳۸٤	۰/۳۳	۰/٤۷٤
داشتن سپرده بانکی خانوار در هشت سالگی کودک	۳۸٤	۰/٤۵	۰/٤۹۸
سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه در شش ماهگی کودک	۳۸٤	۰/۲۸	۰/٤٤۹
سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه در هشت سالگی کودک	۳۸٤	۰/۳۷	۰/٤۸٤
اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در شش ماهگی کودک	۳۸٤	۰/۲۷	۰/٤٤۲
عدم اشتغال پدر یا شغل غیرثابت پدر در شش ماهگی کودک	۳۸٤	۰/۱۹	۰/۳۹۵
اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در هشت سالگی کودک	۳۸٤	۰/٤	۰/٤۹۱
عدم اشتغال پدر یا شغل غیرثابت پدر در هشت سالگی کودک	۳۸٤	۰/۲۱	۰/٤۰۵
وجود یا عدم وجود پدر در شش ماهگی کودک	۳۸٤	۰/۹۵	۰/۲۱۷
در سن چهار سالگی کودک، پدر فعلی، ناتنی است یا این‌که پدر بیولوژیکی به دلیل فوت یا طلاق در دسترس نیست	۳۸٤	۰/۰۸	۰/۲٦۹
وجود یا عدم وجود پدر در هشت سالگی کودک	۳۸٤	۰/۸۹	۰/۳۵۹
مراقبت پدر از کودک در خانه در شش ماهگی کودک مثل غذا دادن و خواباندن	۳۸٤	۰/۳٤	۰/٤۷٤
در هشت سالگی کودک، پدر بیش از شصت دقیقه در روزهای هفته برای کودک وقت بگذارد	۳۸٤	۰/٦۱	۰/٤۸۹
مشارکت پدر در فعالیتهای مدرسه کودک مثل جلسه با معلم، ورزش و ...	۳۸٤	۰/۵	۰/۵۰۱

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

سؤالها	فراوانی	میانگین و نسبت موفقیت	انحراف از معیار
مشارکت مادر در فعالیتهای مدرسه کودک مثل جلسه با معلم، ورزش و ...	۳۸٤	۰/۸۵	۰/۳۵۹
دنبال‌کردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط پدر مثل تشویق به مطالعه و ...	۳۸٤	۰/۵۵	۰/٤۹۸
دنبال‌کردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط مادر مثل تشویق به مطالعه و ...	۳۸٤	۰/۸۸	۰/۳۲۸
عادت به سیگارکشیدن پدر در چهار سالگی کودک	۳۸٤	۰/۲۷	۰/٤٤٦
عادت به سیگارکشیدن مادر در چهار سالگی کودک	۳۸٤	۰/۰۵	۰/۲۲۸
جنسیت	۳۸٤	۰/٦	۰/٤۹
وزن کودک در زمان تولد	۳۸٤	۲۹٦۲/۲۳	۷۰۹/۸۳۲
تغذیه با شیر مادر	۳۸٤	۰/۷۹	۰/٤۰۵
رفتن به مهدکودک	۳۸٤	۰/۵۳	۰/۵
رفتن به پیش‌دبستانی	۳۸٤	۰/۸۳	۰/۳۷۵
سن پدر در زمان تولد فرزند	۳۸٤	۳۱/۲۷	۵/۸۸۵
سن مادر در زمان تولد فرزند	۳۸٤	۲٦/٤٤	۵/۲۳
سطح تحصیلات پدر در زمان تولد فرزند	۳۸٤	۰/۳۱	۰/٤٦۲
سطح تحصیلات مادر در زمان تولد فرزند	۳۸٤	۰/۱٤	۰/۳٤۳
شهر محل زندگی	۳۸٤	۰/۷۲	=۰/٤۳۱
مشکل رفتاری فرزند	۳۸٤	۰/۲۱	۰/٤۰۷

- برای متغیرهای اسمی، نسبت موفقیت و برای متغیرهای کمی میانگین محاسبه شده است.

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

شرح برخی شاخصهای مهم جدول بالا:

ملاحظه می‌شود که ۲۱ درصد پاسخ‌دهندگان به وجود مشکلات رفتاری در کودک خود نظر داده‌اند و ۷۹ درصد از پاسخ‌دهندگان به نبود مشکلات رفتاری در کودکان خود نظر داده‌اند. ۵۷ درصد از پاسخ‌دهندگان به داشتن خانه شخصی در ٦ ماهگی کودک و ٤٣ درصد به نداشتن خانه شخصی در ٦ ماهگی کودک نظر دادند. ٦٠ درصد از پاسخ‌دهندگان به داشتن خودروی شخصی در ٦ ماهگی کودک و ٤٠ درصد به نداشتن آن نظر داده‌اند. ۸۱ درصد از پاسخ‌دهندگان به داشتن خانه شخصی در ۸ سالگی کودک و ۱۹ درصد نداشتن آن نظر داده‌اند. ۷۵ درصد از پاسخ‌دهندگان به داشتن خودروی شخصی در ۸ سالگی کودک و ۲۵ درصد به نداشتن آن نظر داده‌اند. میانگین درآمد خانوار در سال قبل از تولد کودک، ٤٢٨٢٤ هزار تومان است.

در ادامه، با استفاده از داده‌های گردآوری‌شده از طریق پرسشنامه، به آزمون فرضیه‌های پژوهش پرداخته می‌شود. در این پرسشنامه، مشکل رفتاری فرزند که با ۸ سؤال موردسنجش قرار گرفت و با اعداد بین ۱ تا ۵ اندازه‌گیری شد و سپس به صورت متغیر دووجهی صفر و یک تبدیل شد، دارای میانگین ۰/۲۱ است که پایین‌تر از مقدار متوسط یعنی عدد ۰/۵ است. البته لازم به ذکر است که برخی خانوارها به وجود مشکل رفتاری در فرزند خود نظر داده‌اند. ۲۰/۸ درصد از پاسخها به وجود «مشکل رفتاری در فرزند» و ۷۹/۲ درصد از پاسخها به نبود مشکل رفتاری در فرزند نظر داده‌اند. در ادامه برای مشخص‌کردن این‌که هر یک از پاسخ‌دهندگان در مورد مشکل رفتاری فرزند خود چه نظری داشته‌اند، بدین گونه عمل شد که نمرات مربوط به سؤالات ۱ تا ۸ که مربوط به این متغیر می‌شود، تجمیع شد. سپس به فرزند پاسخ‌دهنده‌ای که میانگین نمرات آن برای سؤالات فوق بیشتر از ۳ بود، مشکل رفتاری نسبت داده شد و در مدل عدد یک به خود گرفت و برای فرزند پاسخ‌دهنده‌ای که میانگین

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

نمرات آن برای سؤالات فوق مساوی یا کمتر از ۳ بود، مشکل رفتاری نسبت داده نشد و در مدل عدد صفر به خود گرفت.

نتایج حاصل از برآورد مدل لاجیت بدون قید که متغیر وابسته آن مشکل رفتاری فرزندان با ارزش صفر و یک است و به روش حداکثر درستنمایی[1] انجام گرفت، به شرح جدول ۲ به دست آمد.

نتایج برآورد مدل لاجیت بدون قید نشان می‌دهد که «جنسیت» و «سن پدر در زمان تولد فرزند» در سطح خطای ۱ درصد، «در سن ٤ سالگی کودک، پدر فعلی، ناتنی است یا اینکه پدر بیولوژیکی به دلیل فوت یا طلاق در دسترس نیست»، «مشارکت مادر در فعالیتهای مدرسه کودک مثل جلسه با معلم، ورزش و ...»، «دنبال‌کردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط مادر مثل تشویق به مطالعه و ...»، «تغذیه با شیر مادر»، «سن مادر در زمان تولد فرزند» و «سطح تحصیلات مادر در زمان تولد فرزند» در سطح خطای ۵ درصد و «داشتن خانه شخصی در ۸ سالگی کودک»، «داشتن خودروی شخصی در ۸ سالگی کودک»، «درآمد خانوار در سالی که کودک ٦ سال داشت»، «اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در ۸ سالگی کودک» و «در ۸ سالگی کودک، پدر بیش از ٦۰ دقیقه در روزهای هفته برای کودک وقت بگذارد» در سطح خطای ۱۰ درصد معنی‌دار هستند و در تبیین مشکل رفتاری فرزندان نقش دارند. آماره LR مدل برابر ۹۹/٤۳۱ با ارزش احتمال ۰/۰۰ به دست آمده که حاکی از معنی‌داری کل رگرسیون برآورد شده است و این فرضیه که تمام ضرایب مدل به‌جز عرض از مبدأ صفر است را رد می‌کند. همچنین ضریب تعیین مورداستفاده برای این مدل که ضریب تعیین مک‌فادن است، ۰/۳۸۹ به دست آمده است که برای داده‌های مقطعی مقدار قابل قبولی است و نشان می‌دهد که ۳۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای توضیحی مدل توضیح داده می‌شود

1. maximum likelihood

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

جدول (۲): نتایج برآورد مدل لاجیت مشکل رفتاری فرزندان (مدل نامقید)

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره Z	مقدار احتمال
عرض از مبدأ	-۱/۷۱۱	۰/۶۱۶۰۱۱	-۲/۷۷۹۰۸۶	*۰/۰۰۷۷
داشتن خانه شخصی در شش ماهگی کودک	۰/۰۹۰۱۲۵	۰/۳۸۸۵۱۹	۰/۲۳۱۹۷۸	۰/۸۱۶۶
داشتن خودروی شخصی در شش ماهگی کودک	-۰/۵۰۷۲۶	۰/۳۸۶۷۹۷	-۱/۳۱۱۴۳۶	۰/۱۸۹۷
داشتن خانه شخصی در هشت سالگی کودک	-۰/۷۳۷۳۷۸	۰/۴۴۰۲۹	-۱/۶۷۴۷۵۴	***۰/۰۹۴
داشتن خودروی شخصی در هشت سالگی کودک	-۰/۸۳۲۹۹۷	۰/۴۵۳۱۴۵	-۱/۸۳۸۲۵۷	***۰/۰۶۶
درآمد خانوار در سال قبل از تولد کودک	-۰/۱۶۳۰۲۶	۰/۱۷۰۸۰۶	-۰/۹۵۴۴۴۷	۰/۳۳۹۹
درآمد خانوار در سالی که کودک شش سال داشت	۰/۳۹۷۴۱	۰/۲۲۳۵۶۹	۱/۷۷۷۵۶۸	***۰/۰۷۵۵
داشتن سپرده بانکی خانوار در شش ماهگی کودک	۰/۴۹۴۹۱۶	۰/۴۹۶۳۰۴	۰/۹۹۷۲۰۳	۰/۳۱۸۷
داشتن سپرده بانکی خانوار در هشت سالگی کودک	-۰/۱۶۲۶۹۵	۰/۴۲۷۶۸۷	-۰/۳۸۰۴۰۵	۰/۷۰۳۶
سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه در شش ماهگی کودک	-۰/۰۰۲۳۹	۰/۴۵۵۲۸۱	-۰/۰۰۵۲۵	۰/۹۹۵۸
سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه در هشت سالگی کودک	-۰/۰۸۵۶۴۸	۰/۴۱۵۳۹۷	-۰/۲۰۶۱۸۲	۰/۸۳۶۶
اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در شش ماهگی کودک	-۰/۰۰۳۴۲۸	۰/۴۳۷۰۶۲	-۰/۰۰۷۸۴۳	۰/۹۹۳۷
عدم اشتغال پدر یا شغل غیرثابت پدر در شش ماهگی کودک	۰/۱۰۷۳۴۸	۰/۴۶۳۶۸۹	۰/۲۳۱۵۱	۰/۸۱۶۹

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره Z	مقدار احتمال
اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در هشت سالگی کودک	۰/۰۴۴۸۱۳	۰/۰۲۳۸۰۳	۱/۸۸۲۶۶۱۸	۰/۰۶۲۹***
عدم اشتغال پدر یا شغل غیرثابت پدر در هشت سالگی کودک	۰/۱۸۴۵۸۱	۰/۴۷۵۶۹۴	۰/۳۸۸۰۲۵	۰/۶۹۸
وجود یا عدم وجود پدر در شش ماهگی کودک	۰/۰۶۹۴۴۵	۰/۷۷۹۸۹۸	۰/۰۸۹۰۴۴	۰/۹۲۹
در سن چهار سالگی کودک، پدر فعلی، ناتنی است یا این‌که پدر بیولوژیکی به دلیل فوت یا طلاق در دسترس نیست	۰/۷۵۸۴۱۹	۰/۳۶۰۲۳۲	۲/۱۰۵۳۶۲۷	۰/۰۲۹۶**
وجود یا عدم وجود پدر در هشت سالگی کودک	-۰/۶۵۲۴۵۵	۰/۶۹۵۵۰۳	-۰/۹۳۸۱۰۵	۰/۳۴۸۲
مراقبت پدر از کودک در خانه در شش ماهگی کودک مثل غذادادن و خواباندن	-۰/۰۲۱۱۶	۰/۴۰۹۰۲۴	-۰/۰۵۱۷۳۲	۰/۹۵۸۷
در هشت سالگی کودک، پدر بیش از ۶۰ دقیقه در روزهای هفته برای کودک وقت بگذارد	-۰/۵۳۵۷۱۳	۰/۲۹۹۹۲	-۱/۷۸۶۱۸۶	۰/۰۷۲۰***
مشارکت پدر در فعالیتهای مدرسه کودک مثل جلسه با معلم، ورزش و ...	-۰/۰۰۸۹۹۷	۰/۴۵۵۳۷۷	-۰/۰۱۹۷۵۸	۰/۹۸۴۲
مشارکت مادر در فعالیتهای مدرسه کودک مثل جلسه با معلم، ورزش و ...	-۱/۱۷۷۵۳۴	۰/۵۲۳۹۰۹	-۲/۲۴۷۵۹۳	۰/۰۲۴۶**
دنبال‌کردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط پدر مثل تشویق به مطالعه و ...	-۰/۶۳۱۵۴۱	۰/۴۳۶۵۶۱	-۱/۴۴۶۶۲۷	۰/۱۴۸
دنبال‌کردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط مادر مثل تشویق به مطالعه و ...	-۱/۱۵۷۵۵۵	۰/۴۹۵۱۴۷	-۲/۳۳۷۸۰۳	۰/۰۱۹۴**

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره Z	مقدار احتمال
عادت به سیگارکشیدن پدر در چهار سالگی کودک	۰/۵۰۰۵۰۲	۰/۳۱۸۴۴	۱/۵۷۱۷۲۹	۰/۱۱۶
عادت به سیگارکشیدن مادر در چهار سالگی کودک	۰/۷۵۷۴۶۴	۰/۵۶۲۳۷۸	۱/۳۴۶۸۹۵	۰/۱۷۸
جنسیت	۱/۰۳۶۹۲۷	۰/۳۲۲۹۹	۳/۲۱۰۴۰۲	*۰/۰۰۱۳
وزن کودک در زمان تولد	۰/۲۰۱۷۰۶	۰/۳۲۲۰۲۸	۰/۶۲۶۳۶۳	۰/۵۳۱۱
تغذیه با شیر مادر	-۰/۷۹۱۲۶۳	۰/۳۱۸۴۴۲	-۲/۴۸۴۷۹۵	**۰/۰۱۳
رفتن به مهدکودک	-۰/۱۸۶۰۷۱	۰/۳۵۴۱۷۵	-۰/۵۲۵۳۶۵	۰/۵۹۹۳
رفتن به پیش‌دبستانی	-۰/۱۸۹۹۵۹	۰/۴۰۴۰۱۷	-۰/۴۷۰۱۷۷	۰/۶۳۸۲
سن پدر در زمان تولد فرزند	۰/۰۹۸۲۸۶	۰/۰۳۷۲۵۱	۲/۶۳۸۴۹۳	*۰/۰۰۸۳
سن مادر در زمان تولد فرزند	۰/۰۶۳۲۸۶	۰/۰۳۱۴۷۸	۲/۰۱۰۴۸۳۵	**۰/۰۳۵۷
سطح تحصیلات پدر در زمان تولد فرزند	۰/۱۱۹۸۶۹	۰/۳۹۵۲۳۶	۰/۳۰۳۲۸۶	۰/۷۶۱۷
سطح تحصیلات مادر در زمان تولد فرزند	-۰/۳۳۰۱۰۹	۰/۱۵۲۵۵۵	-۲/۱۶۳۸۶۸	**۰/۰۲۷۹
شهر محل زندگی	۰/۱۰۴۱۹	۰/۴۱۳۴۲۲	۰/۲۵۲۰۱۸	۰/۸۰۱
LR statistic(نسبت درستنمایی)	۹۹/۴۳۱	۰/۳۸۹	McFadden R-squared	
Prob(LR statistic)	۰/۰۰۰۰	-۱۴۶/۵۵۸	Log likelihood	
Obs with Dep=1	۸۰	۳۰۳	Obs with Dep=0	

- (*) معنی‌داری در سطح یک درصد، (**) معنی‌داری در سطح ۵ درصد، (***) معنی‌داری در سطح ۱۰ درصد

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

با توجه به اینکه تعداد زیادی از متغیرهای مدل بی‌معنی هستند، آزمون ارزیابی هم‌خطی بین متغیرهای مستقل انجام گرفت که نتایج آن به شرح جدول ۳ است.

جدول (۳): آزمون هم‌خطی متغیرهای مستقل مدل بدون قید

متغیر	VIF	متغیر	VIF
داشتن خانه شخصی در شش ماهگی کودک	۱/۷۳۶۱	در ۸ سالگی کودک، پدر بیش از ۶۰ دقیقه در روزهای هفته برای کودک وقت بگذارد	۲/۱۱۳۸
داشتن خودروی شخصی در شش ماهگی کودک	۲/۰۱۲۷	مشارکت پدر در فعالیتهای مدرسه کودک مثل جلسه با معلم، ورزش و ..	۲/۲۲۹۱
داشتن خانه شخصی در هشت سالگی کودک	۲/۰۱۷٤	مشارکت مادر در فعالیتهای مدرسه کودک مثل جلسه با معلم، ورزش و ..	۱/۸٦۳۵
داشتن خودروی شخصی در هشت سالگی کودک	۲/۳٦۲۹	دنبال کردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط پدر مثل تشویق به مطالعه و ...	۲/۳۵۳۲
درآمد خانوار در سال قبل از تولد کودک	۲/۲۲۳٦	دنبال کردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط مادر مثل تشویق به مطالعه و ...	۱/۹۲۷۵
درآمد خانوار در سالی که کودک شش سال داشت	۲/۲۸۳٦	عادت به سیگار کشیدن پدر در ٤ سالگی کودک	۱/۲۷۱۵
داشتن سپرده بانکی خانوار در شش ماهگی کودک	۲/۸٤۰٤	عادت به سیگار کشیدن مادر در ٤ سالگی کودک	۱/۲۳٦۱
داشتن سپرده بانکی خانوار در هشت سالگی کودک	۲/۳۷۰۵	جنسیت	۱/۱٦۱۷
سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه در شش ماهگی کودک	۲/۲۱۵۸	وزن کودک در زمان تولد	۱/۱۱۰٤

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

متغیر	VIF	متغیر	VIF
سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه در هشت سالگی کودک	۲/۰۷۹۷	تغذیه با شیر مادر	۱/۱٤٤٤
اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در شش ماهگی کودک	۱/۹٤۸۲	رفتن به مهدکودک	۱/۵۵۲۵
عدم اشتغال پدر یا شغل غیرثابت پدر در شش ماهگی کودک	۲/۰۰۸۳	رفتن به پیش‌دبستانی	۱/٤٤۳۱
اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در هشت سالگی کودک	۲/۰۳۲۷	سن پدر در زمان تولد فرزند	۲/۱۲۰۵
عدم اشتغال پدر یا شغل غیرثابت پدر در هشت سالگی کودک	۲/۳۰۵۷	سن مادر در زمان تولد فرزند	۲/۰۰۹۱
وجود یا عدم وجود پدر در شش ماهگی کودک	۱/٤٦۰۱	سطح تحصیلات پدر در زمان تولد فرزند	۱/۵۹۸۹
در سن چهار سالگی کودک، پدر فعلی، ناتنی است یا اینکه پدر بیولوژیکی به دلیل فوت یا طلاق در دسترس نیست	۲/۱٦۲۱	سطح تحصیلات مادر در زمان تولد فرزند	۱/۳۵۲۱
وجود یا عدم وجود پدر در هشت سالگی کودک	۲/۳۱٤۱	شهر محل زندگی	۱/٤۵۸۵
مراقبت پدر از کودک در خانه در شش ماهگی کودک مثل غذادادن و خواباندن	۱/٦۲۵۵		

با توجه به نتایج آزمون هم‌خطی ملاحظه می‌شود که عامل تورم واریانس[1] برای همه متغیرهای مستقل کوچک‌تر از عدد ۱۰ به‌عنوان مبنای مقایسه است. شاخص VIF هرچه به عدد یک نزدیک‌تر باشد، نشان می‌دهد هم خطی وجود ندارد یا شدت آن خیلی کم است.

در این مرحله مدل لاجیت مقید مورد برآورد قرار می‌گیرد که در آن متغیرهایی که در

1. variance inflation factor (vif)

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

مدل نامقید ازلحاظ آماری بی‌معنی بودند و با استفاده از آزمون حذف متغیرها[1]، مجاز به حذف آنها بودیم، حذف شدند. بدین ترتیب که فرضیه صفر حذف (بی‌معنی بودن) متغیرهای «داشتن خانه شخصی در شش ماهگی کودک»، «داشتن خودروی شخصی در شش ماهگی کودک»، «درآمد خانوار در سال قبل از تولد کودک»، «داشتن سپرده بانکی خانوار در شش ماهگی کودک»، «داشتن سپرده بانکی خانوار در هشت سالگی کودک»، «سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه در شش ماهگی کودک»، «سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه در هشت سالگی کودک»، اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در شش ماهگی کودک»، «عدم اشتغال پدر یا شغل غیرثابت پدر در شش ماهگی کودک»، «عدم اشتغال پدر یا شغل غیرثابت پدر در هشت سالگی کودک»، «وجود یا عدم وجود پدر در شش ماهگی کودک»، «وجود یا عدم وجود پدر در هشت سالگی کودک»، «مراقبت پدر از کودک در خانه در شش ماهگی کودک مثل غذادادن و خواباندن»، «مشارکت پدر در فعالیتهای مدرسه کودک مثل جلسه با معلم، ورزش و ...»، «دنبال‌کردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط پدر مثل تشویق به مطالعه و ...»، «عادت به سیگارکشیدن پدر در چهار سالگی کودک»، «عادت به سیگارکشیدن مادر در چهار سالگی کودک»، «وزن کودک در زمان تولد»، «رفتن به مهدکودک»، «رفتن به پیش‌دبستانی»، «سطح تحصیلات پدر در زمان تولد فرزند» و «شهر محل زندگی» با توجه به مقدار ٤٧٧/١٦ برای نسبت راستنمایی[2] و مقدار احتمال ۷۹۱۵/۰ ازلحاظ آماری نتوانست رد شود و درنتیجه ازلحاظ آماری تأثیر معنی‌داری بر مشکل رفتاری فرزند ندارند. لذا مدل مقید بدون حضور متغیرهای مذکور مورد برآورد قرار گرفت که نتیجه آن به شرح جدول ٤ است.

1. redundant variable
2. likelihood ratio

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

جدول (٤): نتایج برآورد مدل لاجیت مشکل رفتاری فرزندان (مدل مقید)

متغیر	ضریب	انحراف معیار	Z آماره	ارزش احتمال
عرض از مبدأ	-١/٤٣٧	٠/٥٤٨١٣٢	-٢/٦٢١٦٣	*٠/٠٠٨٩
داشتن خانه شخصی در هشت سالگی کودک	-٠/٨٢٥٨٥٨	٠/٣٩٠٥٤٢	-٢/١١٤٦٤٥	**٠/٠٣٤٥
داشتن خودروی شخصی در هشت سالگی کودک	٠/٦٥٢٧٠٦	٠/٣٩٥١١٩٤	١/٦٥١٩٢١	***٠/٠٩٨٦
درآمد خانوار در سالی که کودک شش سال داشت	٠/١٦٩١٢٩	٠/١٤٤٥٧٣	١/٩٤٩٨٤٨	**٠/٠٤٢١
اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در هشت سالگی کودک	٠/٠٣٩٦٨٤	٠/٠٢٣٦١٤	١/٦٨٠٥٣	***٠/٠٨٩٠١
در سن چهار سالگی کودک، پدر فعلی، ناتنی است یا این‌که پدر بیولوژیکی به دلیل فوت یا طلاق در دسترس نیست	١/٥٤٤٨٨٢	٠/٤٨٢٢١٢	٣/٢٠٣٧٤٢	*٠/٠٠١٤
در هشت سالگی کودک، پدر بیش از شصت دقیقه در روزهای هفته برای کودک وقت بگذارد	-١/٠٣٠٢٣٢	٠/٢٨٨٢١٤	-٣/٥٧٤٥٤٣	*٠/٠٠٠٤
مشارکت مادر در فعالیتهای مدرسه کودک مثل جلسه با معلم، ورزش و ...	-١/١٩١٦٤	٠/٤٧٩٢٧٨	-٢/٤٨٦٣٢٤	**٠/٠١٢٩
دنبال‌کردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط مادر مثل تشویق به مطالعه و ...	-١/٢٦٣٨٤٤	٠/٤٤٨٣١٧	-٢/٨١٩٠٨٨	*٠/٠٠٤٨
جنسیت	١/١٤٩١٠٣	٠/٣٠٥٤١٣	٣/٧٦٢٤٦١	*٠/٠٠٠٢
تغذیه با شیر مادر	-٠/٨٥١٩٨٨	٠/٢٩١٠١	-٢/٩٢٧٦٩٤	*٠/٠٠٣٤
سن پدر در زمان تولد فرزند	٠/٠٨٦٢٧٥	٠/٠٣٣٢٥٤	٢/٥٩٤٤١٣	*٠/٠٠٩٥
سن مادر در زمان تولد فرزند	٠/٠٥٩٤٧١	٠/٠٢٣٢٢٦٨	٢/٥٦٠٤٤٣	*٠/٠٠٥٨

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

متغیر		ضریب	انحراف معیار	Z آماره	ارزش احتمال
سطح تحصیلات مادر در زمان تولد فرزند		۰/۳۴۱۹۰۹	۰/۱۸۳۰۹۰۶	۱/۸۶۷۴۳۱	*۰/۰۵۳
LR (نسبت درستنمایی)	۸۳/۰۴۳	۰/۳۷۱۵		McFadden R-squared	
Prob(LR statistic)	۰/۰۰۰۰	-۱۵۴/۷۵۲		Log likelihood	
Obs with Dep=1	۸۰	۳۰۳		Obs with Dep=0	

- (*) معنی‌داری در سطح یک درصد، (**) معنی‌داری در سطح ۵ درصد، (***) معنی‌داری در سطح ۱۰ درصد

نتایج برآورد مدل مقید نشان می‌دهد که تمام ضرایبی که در مدل نامقید و در سطوح ۱، ۵ و ۱۰ درصد معنی‌دار بودند، در مدل مقید نیز معنی‌دار هستند. آماره LR مدل برابر ۸۳/۰۴۳ با مقدار احتمال ۰/۰۰ به دست آمده که حاکی از معنی‌داری کل رگرسیون برآورد شده است. همچنین ضریب تعیین مک فادن ۰/۳۷۱۵ به دست آمده است که برای داده‌های مقطعی مقدار قابل قبولی است و نشان می‌دهد بیش از ۳۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای توضیحی مدل توضیح داده می‌شود.

نکته مهمی که در اینجا باید موردتوجه قرار گیرد، چگونگی تفسیر ضرایب است. در مدلهای لاجیت و پروبیت علامت و معنی‌داری ضرایب دارای اعتبار هستند اما تفسیر ضرایب با محاسبه اثرات نهایی[1] مقدور می‌شوند. لازم به ذکر است که شیوه محاسبه اثرات نهایی برای متغیرهای گسسته و پیوسته متفاوت است. اثرات نهایی مدلهای غیرخطی نظیر پروبیت و لاجیت به‌مانند اثرات جزئی، مقدار ثابتی نیستند و بسته به نقطه محاسبه، مقدار آنها نیز تغییر خواهد کرد. در ادامه اثر نهایی در میانگین برآوردگرهای نمونه[2] برآورد شده که نتایج آن در جدول (٤-٥) آورده شده است. ضرایب این جدول تغییر احتمال متغیر وابسته در

1. marginal effects
2. marginal effect at mean (mem(

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

نقطه‌ای که محاسبه انجام شده (در اینجا میانگین) را نشان می‌دهند. داشتن خانه شخصی در ۸ سالگی کودک با فرض ثبات سایر شرایط، احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزند را ۰/۰۸۸ واحد کاهش می‌دهد. داشتن خودروی شخصی در ۸ سالگی کودک احتمال وجود مشکل رفتاری در فرزند را ۰/۰٦۹ واحد افزایش می‌دهد. افزایش یک واحد درآمد خانوار در ٦ سالگی کودک (برحسب لگاریتم طبیعی) احتمال وجود مشکل رفتاری فرزند را ۰/۰۱۸ افزایش می‌دهد. این احتمال در مورد اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در ۸ سالگی کودک به ۰/۰۰۳ واحد افزایش، در مورد پدر ناتنی یا در دسترس نبودن پدر بیولوژیکی در ٤ سالگی کودک به دلیل طلاق یا فوت ۰/۱٦۵ واحد افزایش، در خصوص وقت گذاشتن پدر برای کودک به مدت بیش از ٦۰ دقیقه در هفته در ۸ سالگی کودک ۰/۱۱ واحد کاهش، در مورد مشارکت‌کردن مادر در فعالیتهای مدرسه کودک مثل جلسه با معلم، ورزش و غیره ۰/۱۲۷ واحد کاهش، با دنبالکردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط مادر مثل تشویق به مطالعه و غیره ۰/۱۳۵ واحد کاهش، در صورت پسربودن کودک ۰/۱۲۳ واحد افزایش، در خصوص تغذیه با شیر مادر که اگر پاسخ مثبت باشد ۰/۰۹۱ واحد کاهش، در مورد سن پدر در زمان تولد فرزند که هرچه بیشتر باشد ۰/۰۰۹ واحد افزایش، در مورد سن مادر در زمان تولد فرزند که هرچه بیشتر باشد ۰/۰۰۲ واحد افزایش و با بالا رفتن سطح تحصیلات مادر در زمان تولد فرزند ۰/۰۳٦ واحد افزایش می‌یابد.

جدول (۵): اثرات نهایی در میانگین برآوردگرهای نمونه مدل لاجیت مقید

متغیر	اثر نهایی
عرض از مبدأ	-۰/۱۵۳۹۵۵
داشتن خانه شخصی در هشت سالگی کودک	-۰/۰۸۸٤۰۳
داشتن خودروی شخصی در هشت سالگی کودک	۰/۰٦۹۸٦۸
درآمد خانوار در سالی که کودک شش سال داشت	۰/۰۱۸۱۰٤۲

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

متغیر	اثر نهایی
اشتغال به کار تمام‌وقت مادر در هشت سالگی کودک	۰/۰۰۳۸۱۹۸
در سن چهار سالگی کودک، پدر فعلی، ناتنی است یا این‌که پدر بیولوژیکی به دلیل فوت یا طلاق در دسترس نیست	۰/۱۶۵۳۶۹۷
در هشت سالگی کودک، پدر بیش از شصت دقیقه در روزهای هفته برای کودک وقت بگذارد	-۰/۱۱۰۲۸
مشارکت مادر در فعالیتهای مدرسه کودک مثل جلسه با معلم، ورزش و ...	-۰/۱۲۷۵۵۷۴
دنبال‌کردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط مادر مثل تشویق به مطالعه و ...	-۰/۱۳۵۲۸۶
جنسیت (پسر یا دختر بودن)	۰/۱۲۳۰۰۴۱
تغذیه با شیر مادر	-۰/۰۹۱۲
سن پدر در زمان تولد فرزند	۰/۰۰۹۲۳۵
سن مادر در زمان تولد فرزند	۰/۰۰۲۰۸۴۳
سطح تحصیلات مادر در زمان تولد فرزند	۰/۰۳۶۵۹۹۱

بحث

به دلیل شکل‌گیری و پایه‌ریزی شخصیت فرد در دوران کودکی، این دوران جزء مهم‌ترین مراحل زندگی فرد تلقی می‌شود.

بااین‌حال، زندگی خانوادگی و محیط اقتصادی، بهداشتی، آموزشی، اجتماعی و فرهنگی افراد می‌توانند بر رفتار و شکل‌گیری شخصیت افراد مؤثر باشند. ازاین‌رو، مشکلات رفتاری در میان کودکان به‌عنوان تغییرات جدی منفی در نحوه رفتار و کنترل احساسات کودکان توصیف می‌شود و باعث پریشانی اطرافیان می‌شود. این امر، منجر به ناسازگاری و منطبق‌نبودن با محیط و بروز انحرافات گوناگون در ابعاد مختلف برای کودک می‌شود. در مورد علل مشکلات رفتاری پژوهشهای زیادی انجام شده است و داده‌های قابل‌توجهی وجود دارند که

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

نشان می‌دهند سطح تحصیلات والدین، شرایط اقتصادی و درآمدی آنها، نحوه رفتار آنها با کودک و... جزء مواردی هستند که می‌توانند بر بروز مشکلات رفتاری در فرزندان مؤثر باشند

به دلیل اهمیت مطالعه مشکلات رفتاری کودکان و کاوش عوامل مؤثر بر آن، در این پژوهش، مشکلات رفتاری فرزندان با تأکید بر آثار منابع خانواده به‌ویژه عوامل اقتصادی مطالعه شد. بدین منظور نمونه‌ای متشکل از ۳۸٤ خانوار تعیین شده و با استفاده از پرسشنامه محقق‌ساخته و روش رگرسیون دووجهی و مدل پروبیت، نتایج حاصل از آن تحلیل شد.

نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داد که فقدان پدر در سن ٤ سالگی، به دلیل طلاق یا فوت پدر بیولوژیکی کودک، احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزند را ۱٦٥/۰ واحد افزایش می‌دهد. بدین معنی که فرزندان ممکن است در خانواده‌های با ساختار تک والدی و یا در خانواده‌های ناتنی، زمان کمتری را با والدین خود سپری کنند. همچنین، ناپدریها و نامادریها در مقایسه با والدین اصلی، به‌طورکلی سطح کمتری از حمایت از کودکان را فراهم می‌کنند، بنابراین ممکن است کاملاً جایگزین والدین اصلی نشوند. اشتغال تمام‌وقت مادر در ۸ سالگی کودک نیز، با فرض ثبات سایر شرایط، احتمال مشکلات رفتاری در کودک را ۰۰۳/۰ واحد افزایش می‌دهد؛ زیرا اشتغال زنان در بیرون خانه، با توجه به سنگینی مسئولیتهای آنان به‌ویژه در فرهنگ ما، ممکن است آنان را از ایفای مسئولیتهای خانوادگی ناتوان کرده و موجبات اختلاف را فراهم آورد. گاه اشتغال زن، زمینه‌ای برای استقلال و جدایی وی از خانواده می‌شود. همچنین کار بیش‌ازحد زن که موجب حضور کم‌تر در محیط خانواده است، به روابط عاطفی مناسب ضربه زده و موجبات اختلاف را فراهم می‌کند. این یافته‌ها با نتایج نوزاکی و ماتسورا (۲۰۲۰) و رایس و همکاران (۲۰۱۹) متفاوت است.

بر اساس نتایج برآورد مدل، داشتن خانه شخصی در ۸ سالگی کودک، با فرض ثبات سایر شرایط، احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزند را ۰۸۸/۰ واحد کاهش می‌دهد؛ زیرا وجود ثبات در محل زندگی، عدم جابجاییهای مستمر و دوربودن خانواده از تنشهای ناشی از تغییر

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

مداوم محل زندگی می‌تواند نوعی آرامش در خانواده و فرزند ایجاد کرده و احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزندان را کاهش دهد. این نتیجه با یافته‌های محمودی و موسوی (۲۰۱۹) مطابقت دارد. داشتن خودروی شخصی در ۸ سالگی کودک نیز، احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزند را ۰٦۹/۰ واحد افزایش می‌دهد. دلیل این امر را می‌توان به اصرار فرزندان در سنین پایین برای رانندگی و تجربه کم در آن و عدم موافقت والدین به دلیل خطرات بالقوه در آن دانست. علاوه بر این درصورتی‌که پدر برای کودک در ۸ سالگی کودک بیش از ٦۰ دقیقه در روزهای هفته وقت بگذارد با فرض ثبات سایر شرایط، احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزند ۱۱/۰ واحد کاهش می‌یابد. همچنین با دنبال‌کردن دقیق تکالیف و مطالعات کودک توسط مادر مثل تشویق به مطالعه و ... با فرض ثبات سایر شرایط، احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزند ۱۳۵/۰ واحد کاهش می‌یابد؛ زیرا گذراندن اوقات توسط پدر و مادر با فرزندان نوعی «سرمایه اجتماعی» است که برای کودکان هزینه می‌شود و این امر انتقال بین نسلی منابع اقتصادی والدین (ازجمله سرمایه‌های انسانی و مالی) را امکان‌پذیر می‌کند. درواقع اوقات صرف‌شده والدین برای امور فرزند یا فرزندان ترکیبی از حمایت و کنترل همراه با نتایج مثبت را برای کودک فراهم می‌کند. بر اساس نتایج برآوردی، همچنین نتایج پژوهش نشان دادند که سن پدر و مادر در زمان تولد فرزند نیز احتمال بروز مشکل رفتاری در فرزند را افزایش می‌دهد؛ زیرا اثرات بیولوژیکی ناشی از سن بالای والدین، سطح سلامت کودک را تحت‌تأثیر قرار می‌دهند. به‌طوری‌که تحقیقات نشان می‌دهند که کودکانی که پدرشان در سنین بالا قرار دارد، در راستای کسب مهارتهای اجتماعی با مشکلاتی مواجه هستند.

ازاین‌رو با توجه به نتایج حاصل از پژوهش می‌توان پیشنهاد کرد که مهیاکردن شرایط به‌منظور احساس‌نشدن نبود پدر بیولوژیک از سوی فرزند یا دسترسی کمتر فرزند نسبت به پدر، عدم اشتغال به کار مادر در سنین حساس کودکی فرزند (حداالامکان اشتغال پاره‌وقت)، فراهم‌کردن خانه شخصی برای فرزندان تا ۸ سالگی آنان در صورت امکان، رعایت تعادل

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

در خواسته‌های کودک و برآورده‌کردن آنها تا حد امکان، صرف زمان بیشتر پدر و مادر با فرزندان در قالب بازی، سفر تفریحی و پیگیری وضعیت تحصیلی فرزندان در خانه از موارد مهمی هستند که می‌تواند احتمال بروز مشکلات رفتاری در کودکان را کاهش دهند.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در نگارش این مقاله مشارکت داشته‌اند.

منابع مالی

برای انتشار این مقاله از هیچ سازمانی حمایت مالی مستقیم و غیرمستقیم دریافت نشده است.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، در این مقاله تعارض منافع وجود ندارد.

پیروی از اصول اخلاقی در پژوهش

در این مقاله کلیه اصول اخلاقی درزمینه سرقت ادبی و تحریف داده‌ها و غیره رعایت شده است.

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

- Ansong, D. (2013). The Relationship between Household Economic Resources and Youth Academic Performance in Ghana: A Multilevel Structural Equation Modeling. ***Journal of Developing Societies***, 29(2), 213-232.

- Atkinson, R. K., Mayer, R. E., & Merrill, M. M. (2005). Fostering social agency in multimedia learning: Examining the impact of an animated agent's voice. ***Contemporary Educational Psychology***, 30(1), 117-139.

- Cooper, K., & Stewart, K. (2021). Does Household Income Affect children's Outcomes? A Systematic Review of the Evidence. ***Child Ind Res***, 14, 981–1005.

- Delavar, A. and Ebrahimi, Asieh. (2013) Investigating the role of individual and family factors in conduct disorder (meta-analysis of studies conducted in Iran). ***Clinical Psychology Studies***, Volume 3, Number 11, April 2013.137- Page 11

- Hosokawa, R., & Katsura, T. (2018). Effect of socioeconomic status on behavioral problems from preschool to early elementary school - A Japanese longitudinal study. ***PloS one***, 13(5), 19- 39.

- Mahmoudi N., & Mousavi R. (2019). Investigating the Effective Factors and Family Structure on Children's ADHD. ***QJCR***, 18(69), 230-253. (in Persian)

- Milanifer, B. (2007). ***Mental health.*** Tehran: Qoms Publication. (in Persian)

- Nozaki, Y., & Matsuura, K. (2020). The impact of household resources on child behavioral problems. Economic Analysis and Policy, ***Elsevier***, 66(3), 282-292.

- Parvizi, M. (2016). ***Investigating the Demographic Predictors of ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder).*** The Second National Conference of Psychology, Educational and Social Sciences, Babol, Iran. (in Persian)

- Pormahmayun, A. A. (1969). ***Economics***. Tehran: Beta Publication. (in Persian)

- Reiss, F., Meyrose, A. K., Otto, C., Lampert, T., Klasen, F., & Ravens-Sieberer, U. (2019). Socioeconomic status, stressful life situations and mental health problems in children and adolescents: Results of the German BELLA cohort-study. ***PloS one***, 14(3), 99-133.

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]

- Rezaei, Z., Afshari Kaveh, M., & Masoudi Khorsand, M. (2022). ***behavioral and learning disorders in children and the role of parents.*** Tehran: Atran Publication. (in Persian)

- Riechmann, A. F. (1996). ***Teaching with style: A practical guide to enhancing learning by understanding teaching and learning style***. Pittsburgh: Alliance Publication.

- Shafipour S Z., Sheikhi A., Mirzaei M., & KazemnezhadLeili E. (2015). Parenting styles and its relation with children behavioral problems. ***J Holist Nurs Midwifery***, 25(2), 49-56. (in Persian)

- Shahraki, M., Aqli, L., Asari Arani, A., & Sadeghi, H. (2015). Investigating parents' socio-economic factors on children's health. ***Journal of Medicine and Cultivation***, 25(2), 95-106. (in Persian)

[Downloaded from refahj.uswr.ac.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.32598/refahj.24.92.4271.1]